

ФРЕДЕРИК ЧИЛАНДЪР СЪДЕБЕН ПРОЦЕС

Превод от шведски: Александър Кючуков, 1983

chitanka.info

— Да станат всички — монотонно произнесе полицаят.

Влезе съдията, придърпа своя стол и седна.

— Всички да седнат. — Полицаят си свърши работата и престана да се интересува от това, което ставаше около него.

С бързо движение съдията взе чукчето в дясната си ръка и почука слабо по протритата маса. След това се изкашля, поправи очилата си и се зачете в лежащите пред него документи.

Огромната зала на съда беше окичена със знамена, гербове, лозунги и мисли на велики хора. Стените бяха обвити с пластмасови панели, имитиращи старинен дъб. На мястото на столове за публиката имаше три огромни телевизионни камери и няколко микрофона. Четиринадесет милиона зрители следяха процеса между Юханес Миклас Першон и Шведската държава. Предаването се излъчваше директно по девети канал — ако се вярва на рекламата, единственият канал, отговарящ на предназначението си.

Першон беше нисък набит човек, облечен с износен синтетичен костюм, очевидно конфекция, който не му отиваше. След прекараните три седмици в затвора беше небръснат и ако се съдеше по вида му, излъчваше неприятна миризма. И независимо каква точно беше истината, огромната аудитория от пръв поглед реши, че е виновен. Першон почти усещаше омразата, излъчваща се от обективите на телевизионните камери. Чувствуваше се зле и беше силно изплашен. За в бъдеще не го очакваше нищо хубаво независимо дали ще го осъдят или освободят. Вече му беше лепнато клеймо. Обувките го стягаха. Вратът му бе ожулен от яката на ризата. И го обвиняваха не в нещо друго, а в убийство: така обяви с безцветен глас съдията, докато бавно си сваляше очилата и ги прибираще в калъфа.

Съдебните заседатели се бяха втренчили в Першон. Той се мъчеше да не поглежда към тях. Накрая думата поиска защитникът и започна речта си с думите:

— Ваша чест! Многоуважаеми съдебни заседатели! Искам да подчертая преди всичко, че имам за цел не да докажа вината или невинността на моя довереник, а само да квалифицирам постъпката му. За какво става дума — за непредумишлено убийство, за самоотбрана с посегателство върху чужда собственост или просто за самоотбрана? За предумишлено убийство в общоприетия смисъл на думата едва ли може да се говори, доколкото то предполага редица

етични и морални аспекти, неприложими в дадения случай. Поне по отношение на загиналия. Вие всички сте запознати с материалите от следствието, но позволете ми да преразкажа хода на събитията от гледна точка на моя довереник, която досега не бе обявена.

Адвокатът се изкашля и като помнеше за телевизионните камери, изпъна сакото и оправи вратовръзката си. Ако проведе това дело блестящо, в бъдеще може да разчита на солидни хонорари.

— Всичко започна преди пет седмици. Першон работи вече няколко години в малко рекламно агентство в северозападното предградие. Той самият е роден на север и все още не се е аклиматизирал непълно в града. С това се обяснява неговата нерешителност при късното му прибиране от работа. Першон винаги е бил съвестен служител и честен човек. Никога не е задържан от полицията и не е привличан под съдебна отговорност.

Първият инцидент става в петък вечерта, когато Першон се прибира в къщи и за него се залепва, ако мога така да се изразя, търговски робот от типа „Максиконсум“. Першон не иска, а и не може да купи нищо, което се потвърждава и от съответната проверка на работа. Всички вие, разбира се, знаете че този вид работи, както и всички работи са разновидности на серията „Универсал — 16“. Различават се само по външността си. Тези същества, много приличащи на хора, са незаменими в тежката промишленост, но не трябва да се забравя, че те все пак са само машини.

Съдията измърмори нещо нечленоразделно.

— По всяка вероятност, в разговора си с робота, Першон се е изразил неудачно и това е придало на робота отрицателен заряд. Поради шока и нервното сътресение, предизвикани от непривичната за него обстановка в затвора, Першон не можа да си спомни какво точно е казал на робота първия път, но това не е чак толкова важно. Възможно е роботът да не е бил точно настроен — както се знае, това са нов тип машини — и той току-що е започнал да обслужва своя район около станцията на метрото. Както и да е, следващия понеделник роботът отново се присламчва към Першон, този път твърдо решен да го накара да купи нещо. Това продължава две седмици, чак до този фатален четвъртък. Моят клиент разполага с твърде ограничени средства и не може да си позволи да пръска пари. Но роботът е толкова упорит, че предния ден Першон решава да носи в

себе си пари, за да се отърве от него. Той възнамерява да купи нещо дребно и евтино, например пакетче бисквити. Още нестигнал перона и роботът се хвърля към него. Той настойчиво предлага на Першон стоките си и същият купува пакетче бисквити с надеждата, че „Универсал“ ще го остави на мира.

Тук камерата се спря внезапно върху зъбите на адвоката и в подсъзнанието на четиринадесетте милиона телезрители за миг се появи рекламата на златистокафявите бисквити.

— Обаче роботът не миряса. Изглежда е престанал да действа Първият закон, тъй като според показанията на очевидците докато Першон трескаво е търсел парите, роботът му разкъсва дрехите и му нанася няколко удара. Не е за учудване, че Першон е обхванат от паника и при опит за самозащита блъска робота, така че той пада на релсите пред идващия влак. Роботът загива под колелата на влака. В него пътуват няколко полицаи, които незабавно отвеждат Першон в участъка и го разпитват. Поради раздърпания вид на Першон и неубедителните показания на изплашените свидетели полицаите сигурно са изтълкували ситуацията погрешно и решават, че Першон е блъснал робота под влака умишлено. Остава ми само да изразя съжалението си, че следствието не представи доказателства за предявеното обвинение, което дословно повтаря предварителните показания на полицаите.

Защитникът се усмихна леко към камерата и седна. Съдията промърмори нещо на съседа си отдясно, който кимна бавно и отново замръзна на мястото си.

— Е, какво пък — каза съдията. — Да чуем сега обвинението. Тоест Шведската държава. Фактът, че аз самият съм непосредствена част от нея, няма да се отрази в никой случай на обективността на решението ми. А също така на решението на заседателите.

Той завъртя бавно глава и погледна съдебните заседатели, които сега за пръв път отклониха погледите си от Першон и той почувствува краткотрайно облекчение.

Изправи се прокурорът, оправи и без това безупречно изгладеното си сако. Очилата с рогова рамка, орловият нос и високото чело над гъстите вежди издаваха в него суров, но безспорно справедлив човек.

— Целта на съда е да установи истината. Истината, уважаеми дами и господа! А истина представляват фактите. Безспорните факти, които не подлежат на опровержение — той почти изкрещя своите приличащи на заповеди лозунги в посока на присъстващите и микрофоните. В празната зала гласът му прокънтя шумно.

— Фактите се състоят в това — продължи той, — че Шведската държава произвежда, разпространява и продава работи за благо на народа. Магазините отиват при купувача, а не обратно. Фактите се състоят в това, че тези работи представляват върха в областта на електрониката и свръхсъвременната техника, факт е също така, че тези работи се произвеждат и все повече приличат на хора. Да се различи робот от обикновен човек в общата тълпа е трудно. Всичко се прави с цел при среща с робот у хората да не възниква чувство на враждебност към машината. Тези уникални създания извършват огромна обществено-полезна работа в най-различни области. Те не са по-малко ценни от хората. Може би дори напротив.

Още една подробност: единственият външен атрибут на загиналия робот е бил вграденият в корема му механизъм за сключване на сделки. Той не се е различавал по нищо друго от обикновените работи.

Прокурорът замълча за миг, за да могат думите му да проникнат в съзнанието на присъстващите.

— Погледнете обвиняемия! Той има вид на престъпник...

— Протестирам — заръкомаха защитникът на Першон.

— Против какво? — сепна се съдията.

— Прокурорът твърди, че външността на моя довереник уж отразява неговата същност.

— Нима?

— Да. Той каза, че клиентът ми има външност на престъпник, а това е...

— Протестът се отхвърля. Измислете нещо по-добро. — Обръщайки се към прокурора, съдията каза: — Продължавайте, моля.

— Благодаря ви, ваша чест — отвърна прокурорът и с рязко свистене пое въздух. — Престъпник! — извика той, като сочеше с пръст разтрепералия се от страх беззащитен Першон. — Позор за шведския народ! Човек, който със своите хитри уловки унищожава нашите най-добри търговски работи!

Фразите се сипеха като артилерийски залпове. Прокурорът говори цели десет минути и накрая така се разгорещи, че трябваше да подкрепи угасващите си сили с Освежителна любителска бира, поставена предвидливо на масичка пред телевизионните камери. А докато прокурорът спокойно изпразваше запотената чаша, телевизионните зрители не скучаеха в тишината. Поставеният между бутилките бира микрофон улавяше приглушените глътки на прокурора и ги предаваше по прекия канал непосредствено в телевизионната мрежа. В същата минута поне двеста хиляди зрители станаха от местата си и извадиха от хладилниците по консервена кутия Освежителна любителска бира, за да я пресушат страстно заедно с прокурора. А тези, които се позабавиха, все пак последваха техния пример, когато прокурорът остави чашата и като се изкашля от удоволствие, изтри пяната от устните си. Сега заседанието можеше да продължи.

Разкراчил широко крака, прокурорът застана наред залата и щракна с пръсти. На белия екран се появи диапозитив, изобразяващ човек зад писалищна маса. Той се усмихваше приветливо на фотографа.

— Това е добре известният на всички господин Йоран Рут, директор на Туристическо бюро „Рут“ — прокурорът млъкна за малко. — И никой от нас не се смущава от това, че господин Рут е робот от серията „Универсал“. Всеки, който е пътувал или тепърва ще пътува, ползвайки се от услугите на Бюрото на Рут, знае, че то обслужва клиентите си превъзходно.

На екрана се смениха кадри: щастливи туристи, печаци се на ултравиолетови лъчи.

Проекторът показва друг кадър — на екрана се появи най-популярният в страната водещ забавни телевизионни програми.

— Пред вас е господин Тревин, когото всички познаваме като изключително обаятелна личност. Той също е робот. Отдавна е доказано, че роботите, заемащи ръководни постове, облекчават нашия живот. Не се налага да назначаваме на ключовите длъжности далеч несъвършените обикновени хора. Роботите не страдат нито от язва на стомаха, нито от някакви сериозни проблеми. Роботите са нашите спасители! Нашето бъдеще! Роботите са венецът на творението!

Гласът на прокурора се извиси в залата, той самият се обърна към съдебните заседатели, а през това време на екрана се появи нов кадър, изобразяващ този път млади спортисти.

— Нима не е престъпление да се унищожи умишлено робот? Това означава да се посегне на прогреса на нацията и на човечеството! Роботът е съвършенство! Съвършенство! Затова аз искам най-голямото наказание за този консервативен, обществено опасен индивид. Най-голямото наказание! — Прокурорът впи за последен път поглед в заседателите и седна.

Съдията погледна строго Першон и неговия адвокат.

— Ще допълните ли нещо, преди заседателите да се оттеглят на заседание?

Адвокатът бащински погледна Першон (телевизионната компания възлагаше големи надежди именно на този поглед) и поклати глава.

— В такъв случай — обърна се съдията към съдебните заседатели, — ви остава само да решите кого ще признаете за виновен: господин Першон, блъснал робота върху релсите, или производителя на робота, тоест държавата, Шведската държава. Надявам се, че вашето решение ще бъде справедливо.

Заседателите се оттеглиха. Першон каза тихо нещо на адвоката, който със съжаление поклати глава.

* * *

Съдебните заседатели се върнаха в залата. Церемонията на ставане и сядане се повтори.

— Виновен — каза старейшината на заседателите и седна.

Прокурорът го изгледа дълго и със задоволство.

Съдията се обърна към Першон.

— Юханес Миклас Першон, в съответствие с параграф първи, алинея трета от раздел втори на Държавния кодекс вие сте осъден на най-високото наказание — изпращане в безвъздушното пространство. Присъдата е окончателна и ще се приведе в изпълнение незабавно.

С дрезгав вик Першон се спусна към вратите, но съдията, прокурорът, полицаят и половината съдебни заседатели го

изпревариха.

* * *

Съдията се оттегли в своя кабинет и седна в креслото зад писалището. Там посредством щепсела под мишниците си се включи към компютъра.

* * *

Прокурорът цялата вечер си зарежда акумулаторите. Пламенните речи поглъщаха твърде много енергия.

* * *

Адвокатът си получи хонорара от Шведската държава. Чекът бе подписан от министъра на средствата за масова информация. Почеркът беше леко ъгловат поради ограничеността на сервомеханизмите на ръката. Благодариха на адвоката за неговия принос в процеса, който трябваше да демонстрира на шведския народ колко е опасно да се противостои на прогреса.

* * *

Съдебните заседатели и полицаят бяха занесени в склада и им изключиха захранването.

Издание:

сп., „Космос“, бр.6 от 1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.